



Sygn. akt I NO 104/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak (sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

w sprawie ze skargi Ministra Sprawiedliwości
na uchwałę Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 15 marca 2019 r.
wyrażającą stanowisko w sprawie przesyłania uchwał Prezydium Krajowej Rady
Radców Prawnych oraz uchwał prezydiów rad okręgowych izb radców prawnych w
trybie art. 47 ust. 1 ustawy o radcach prawnych
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 27 września 2019 r.

utrzymuje zaskarżoną uchwałę w mocy.

UZASADNIENIE

Uchwałą z dnia 15 marca 2019 r. Krajowa Rada Radców Prawnych wyraziła
następujące stanowisko w sprawie przesyłania uchwał Prezydium Krajowej Rady
Radców Prawnych oraz uchwał prezydiów rad okręgowych izb radców prawnych w
trybie art. 47 ust. 1 ustawy o radcach prawnych: „Przepis art. 47 ust. 1 ustawy o
radcach prawnych, z którego wynika obowiązek przesyłania Ministrowi
Sprawiedliwości przez organy samorządu odpisu każdej uchwały w terminie 21 dni

od daty jej podjęcia, dotyczy wyłącznie organów samorządu radców prawnych w rozumieniu art. 42 ustawy o radcach prawnych. Zgodnie z przepisem art. 42 ustawy o radcach prawnych Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych oraz prezydium rad okręgowych izb radców prawnych nie są organami samorządu. Tym samym należy stwierdzić, że z art. 47 ust. 1 ustawy o radcach prawnych nie wynika generalny obowiązek przesyłania Ministrowi Sprawiedliwości uchwał Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych oraz uchwał prezydiów rad okręgowych izb radców prawnych.”.

Przedmiotowa uchwała została zaskarżona przez Ministra Sprawiedliwości, który wniósł o jej uchylenie, jako sprzecznej z prawem – tj. z art. 42 ust. 1 i art. 47 ust. 1 w zw. z art. 5 ust. 3 ustawy o radcach prawnych. Skarżący wskazał na nieuzasadnione przyjęcie, że z obowiązku przesyłania każdej uchwały w terminie 21 dni od jej podjęcia wyłączone są uchwały Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych oraz uchwały prezydiów rad okręgowych izb radców prawnych.

W odpowiedzi na skargę Krajowa Rada Radców Prawnych, reprezentowana przez Prezesa i Wiceprezesa Rady, wniosła o odrzucenie skargi – jako wniesionej bez podstawy prawnej, względnie o jej oddalenie – jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 2115; dalej: ustawa o radcach prawnych) organy samorządu radców prawnych przesyłają Ministrowi Sprawiedliwości odpis każdej uchwały w terminie 21 dni od daty jej podjęcia. Stosownie do art. 47 ust. 2 ustawy o radcach prawnych Minister Sprawiedliwości zwraca się do Sądu Najwyższego o uchylenie sprzecznych z prawem uchwał organów samorządu w terminie 3 miesięcy od dnia ich doręczenia. Jeżeli zaskarżona uchwała rażąco narusza prawo, termin ten wynosi 6 miesięcy. Sąd utrzymuje zaskarżoną uchwałę w mocy bądź uchyla ją i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania właściwemu organowi samorządu, ustalając wytyczne co do sposobu jej załatwienia. Skargę spóźnioną Sąd Najwyższy pozostawia bez rozpoznania.

Zaskarżona uchwała wyraża stanowisko dotyczące obowiązku przesyłania określonych dokumentów Ministrowi Sprawiedliwości, a zatem jest oficjalnym poglądem Rady na temat sposobu interpretacji przepisów ustawy o radcach prawnych. Uchwała taka, choć nie zawiera żadnych przepisów prawa wewnętrznego, może być oceniana z punktu widzenia jej zgodności z prawem, a w konsekwencji może być przedmiotem skargi Ministra Sprawiedliwości i kontroli Sądu Najwyższego. Wynika to z faktu, że potencjalnie interpretacja przepisów dokonana przez Radę może prowadzić do ukształtowania norm prawa wewnętrznego w sposób sprzeczny z normami wynikającymi z prawidłowo wykładanej ustawy. W konkretnym wypadku chodzi o zbadanie, czy normy wewnętrzne samorządu radcowskiego odnoszące się do przesyłania uchwał Ministrowi Sprawiedliwości, ukształtowane na mocy zaskarżonej uchwały, są zgodne z prawem.

Zgodnie z art. 42 ust. 1 ustawy o radcach prawnych organami samorządu radców prawnych są: Krajowy Zjazd Radców Prawnych, Krajowa Rada Radców Prawnych, Wyższa Komisja Rewizyjna, Wyższy Sąd Dyscyplinarny, Główny Rzecznik Dyscyplinarny, zgromadzenie okręgowej izby radców prawnych, rada okręgowej izby radców prawnych, okręgowa komisja rewizyjna, okręgowy sąd dyscyplinarny oraz rzecznik dyscyplinarny.

Pozycję i kompetencje Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych reguluje art. 59 ustawy o radcach prawnych. Stosownie do art. 59 ust. 3 ustawy o radcach prawnych Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych jest organem wykonawczym tej Rady i zdaje jej sprawę ze swej działalności. Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych stanowią prezes i wybrani przez Krajową Radę wiceprezesi, sekretarz, skarbnik i członkowie (art. 59 ust. 2 ustawy o radcach prawnych). Zgodnie z art. 59 ust. 4 ustawy o radcach prawnych Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych sprawuje czynności należące do zakresu działania Krajowej Rady Radców Prawnych, z wyjątkiem wymienionych w art. 60 pkt 4-5a oraz 8-11a.

Z kolei pozycja i kompetencje prezydiów rad okręgowych izb radców prawnych uregulowane zostały w Regulaminie działalności samorządu radców prawnych i jego organów, stanowiącym załącznik do uchwały nr 273/IX/2016

Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 lipca 2016 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Regulaminu działalności samorządu radców prawnych i jego organów. Zgodnie z § 9 Regulaminu rada okręgowej izby radców prawnych na pierwszym posiedzeniu w szczególności: 1) ustala liczbę osób wchodzących w skład prezydium rady; 2) dokonuje wyboru prezydium rady poprzez przeprowadzenie oddzielnego głosowania na funkcje: wicedziekana (wicedziekanów), skarbnika, sekretarza oraz członka (członków) prezydium rady. Stosownie do § 20 ust. 1 Regulaminu posiedzenia prezydium rady odbywają się w razie potrzeby, ale nie rzadziej niż raz na kwartał. Do zadań prezydium rady, zgodnie z § 20 ust. 2 Regulaminu, należy zaś w szczególności: 1) przygotowywanie materiałów na posiedzenia rady; 2) przygotowanie materiałów na zgromadzenia okręgowej izby radców prawnych; 3) wykonywanie czynności przekazanych przez radę; 4) nadzór nad komisjami stałymi i zespołami problemowymi; 5) ustalanie struktury organizacyjnej biura rady, zasad zatrudniania i wynagradzania pracowników biura rady.

Jak wynika z powyższego, Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych oraz prezydium rad okręgowych izb radców prawnych nie są organami samorządu radców prawnych – biorąc pod uwagę brzmienie art. 42 ust. 1 ustawy o radcach prawnych nie ulega wątpliwości, iż przepis ten zawiera zamknięty katalog organów samorządu. Jakkolwiek Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych i prezydium rad okręgowych izb radców prawnych określono mianem „organów wykonawczych”, nie stanowią one jednak dodatkowych, w pełnym tego słowa znaczeniu, organów samorządu, a jedynie element struktury wewnętrznej organów właściwych – Krajowej Rady Radców Prawnych i rad okręgowych izb radców prawnych. Takie wewnętrzne ustrukturyzowanie nie daje zaś podstaw do twierdzenia o istnieniu kolejnych organów samorządu radców prawnych – art. 42 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, jak już była o tym mowa powyżej, zawiera bowiem enumeratywne wyliczenie organów samorządu radców prawnych.

Skoro zaś Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych oraz prezydium rad okręgowych izb radców prawnych nie są organami samorządu radców prawnych, nieuprawnionym jest twierdzenie skarżącego, że spoczywa na nich generalny obowiązek wynikający z art. 47 ust. 1 ustawy o radcach prawnych.

Zważywszy na treść art. 59 ust. 4 ustawy o radcach prawnych należy przyjąć, że ustawodawca zezwolił na wykonywanie przez Prezydium – w zastępstwie Krajowej Rady Radców Prawnych – pewnych przysługujących Radzie uprawnień. Jednocześnie Krajowa Rada Radców Prawnych, jako właściwy organ samorządu, nie została pozbawiona kompetencji do decydowania w tych sprawach – już z samej treści art. 59 ust. 4 ustawy o radcach prawnych wynika bowiem, iż czynności powierzone Prezydium pozostają czynnościami z zakresu działania Rady. Krajowa Rada Radców Prawnych może przy tym w każdym czasie nałożyć na Prezydium ograniczenia dotyczące jej działań, a także zdecydować o odwołaniu upoważnienia udzielonego Prezydium na podstawie art. 59 ust. 4 ustawy o radcach prawnych.

Biorąc pod uwagę powyższe należy przyjąć, że odpisy uchwał Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych w sprawach powierzonych mu przez Radę na podstawie art. 59 ust. 4 ustawy o radcach prawnych – podejmowanych niejako w zastępstwie Rady i odnoszących się do czynności należących do zakresu jej działania – powinny być przesyłane Ministrowi Sprawiedliwości w trybie art. 47 ust. 1 ustawy o radcach prawnych. Przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłoby do nieuzasadnionego i niedopuszczalnego uniknięcia obowiązku wynikającego z art. 47 ust. 1 ustawy o radcach prawnych.

Treść zaskarżonej uchwały nie wskazuje, by Krajowa Rada Radców Prawnych kwestionowała obowiązek przesyłania Ministrowi Sprawiedliwości uchwał Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych w sprawach, o których mowa w art. 59 ust. 4 ustawy o radcach prawnych. Również w odpowiedzi na skargę jednoznacznie wskazano na istnienie obowiązku przesyłania uchwał w tym zakresie. Brak zatem podstaw, by uznać niezgodność z prawem uchwały, która wyraża stanowisko, że brak jest generalnego obowiązku przesyłania Ministrowi Sprawiedliwości uchwał Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych oraz uchwał prezydiów rad okręgowych izb radców prawnych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 47 ust. 2 ustawy o radcach prawnych, orzekł jak w sentencji.